Aizsardzības ministrija

INFORMATĪVAIS SEMINĀRS

sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru

Par biznesa izaugsmi, licencēšanu un sertifikāciju aizsardzības industrijā

2026. gada 5. februārī

Aizsardzības ministrija

Semināra mērķis

- Atbalstīt uzņēmumu **gatavību iesaistīties** aizsardzības nozarē
- **Palielināt izpratni** par licencēm, sertifikātiem un kvalitātes prasībām
- Veicināt Latvijas uzņēmumu **konkurētspēju** starptautiskajos aizsardzības piegādes ķēžu tirgos
- Nodrošināt **praktisku informāciju**, kas palīdz sagatavoties sadarbībai ar valsts un ārvalstu partneriem
- Atbalstīt nozares **izaugsmi**

Aizsardzības ministrija

Programma

Par licencēšanas procesiem un militārajiem sertifikātiem
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

Par AQAP sertifikāciju
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

Par biznesa izaugsmi
LATVIJAS INVESTĪCIJU UN ATTĪSTĪBAS AĢENTŪRA

Jautājumi un atbildes

Aizsardzības ministrija

Speciālā atļauja (licence) komercdarbībai
ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm
un
militārā ražotāja sertifikāts

Aizsardzības industrijas un inovāciju politikas departaments

Aizsardzības ministrija

Kad ir nepieciešama speciālā atļauja (licence)?

Speciālā atļauja (licence) ir nepieciešama **visu veidu komercdarbībai** ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm, t.sk.:

- **Ražošanai**
- **Eksportēšanai** un **importēšanai**
- **Sniedzot pakalpojumus, kas saistīti** ar militāro preču izstrādi, ražošanu, uzturēšanu vai modernizāciju
- Piedāvājot **starpniecības pakalpojumus** militāro preču darījumos
- **Pārnesot militārās tehnoloģijas**, t.sk. digitāli uz citām valstīm

Aizsardzības ministrija

Kas ir militāro preču saraksts?

Militāro preču saraksts (ML saraksts) ir **produktu un tehnoloģiju uzskaitījums**, kuras ES uzskata par militārām un kuru apritei nepieciešama speciālā atļauja (licence).

Saraksts nosaka, **kuras preces** ir pakļautas kontrolei Latvijā

Militāro preču sarakstā kopumā ir **22** kategorijas jeb **ML klases**

Aizsardzības ministrija

Militārā saraksta (ML) klases (vispārīgi)

ML1 – ML4, ML8	ieroči, to piederumi, munīcija, detonācijas iekārtas, bumbas, torpēdas, raķetes, sprāgstošas vielas, ierīces, lādiņi utt.
ML6, ML9, ML10, ML11	sauszemes transportlīdzekļi, karakuģi, gaisakuģi, kosmiskie aparāti
ML5	ieroču tēmēkļi, lielgabalu uzstādīšanas iekārtas utt.
ML7	ķīmiskie reaģenti, radioaktīvie materiāli utt.
ML12	ātrdarbības kinētiskās enerģijas ieroču sistēmas
ML13	bruņu plāksnes, aizsargķiveres, bruņuvestes, aizsargtērpi utml.
ML14	speciālās iekārtas militārām mācībām
ML15	kameras, foto iekārtas, attēlu pastiprināšanas ierīces utt.
ML21, ML22	programmatūra

Aizsardzības ministrija

Kā saprast, vai nepieciešama licence

- Atbalstu **preču identifikācijai** sniedz **Ārlietu ministrija**
- **Kontakti** jautājumiem: ĀM Stratēģiskas nozīmes preču eksporta kontroles nodaļa snpekn@mfa.gov.lv

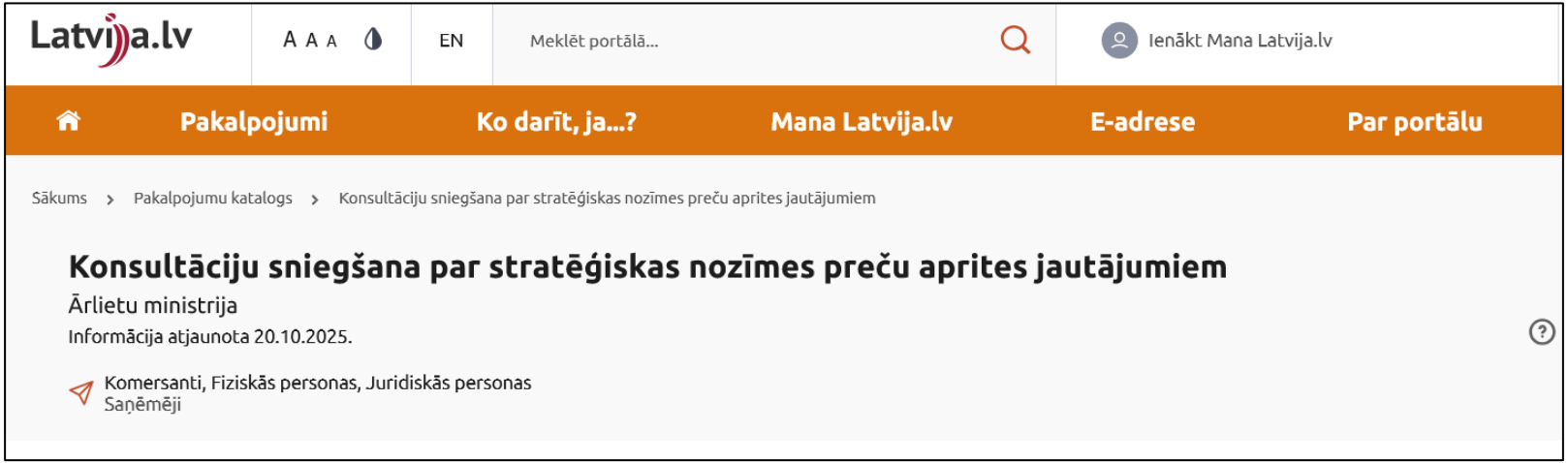

Aizsardzības ministrija

Pieteikšanās licencei I

Komersants iesniedz Aizsardzības ministrijā **iesniegumu, kuram pievieno**:

1. Dokumentu, kas apliecina, ka komersantam pieder vai tā valdījumā, lietošanā vai saskaņā ar glabājuma līgumu, **ir glabātava militārajām precēm** un **glabātavas plānojums**
2. Dokumentu, kas apliecina, ka glabātava **ir aprīkota ar signalizāciju** un signalizācija savienota **ar centralizēto apsardzes pulti**
3. **Sarakstu ar personām,** kuras komersants plāno iesaistīt darbā ar militārajām precēm, norādot personas vārdu, uzvārdu, personas kodu un amatu
4. **Psihiatra un narkologa atzinumus** par katras fiziskās personas veselības stāvokli

Aizsardzības ministrija

Pieteikšanās licencei II

- Iesniegums jāiesūta uz Aizsardzības ministrijas oficiālo **e-adresi**

- Papildus **skaidrojumus vai jautājumus** par licencēšana procesu var uzdot e-pastā: licences@mod.gov.lv

Aizsardzības ministrija

Prasības fiziskajām personām I

Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 5. panta ceturtā daļa

- ir vismaz **21 gada vecumu sasnieguši**
- Latvijas vai ES, NATO, Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu **pilsoņi** vai trešo valsts pilsoņi ar Ministru kabineta atļauju
- ir psihiatra un narkologa **atzinums**

- **nav** sodīti par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu
- **nav** administratīvi sodīti par alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmē izdarītiem pārkāpumiem, kā arī nav administratīvi sodīti par ieroču un munīcijas iegādāšanās, glabāšanas un nēsāšanas noteikumu pārkāpumiem

Aizsardzības ministrija

Prasības fiziskajām personām II

Stratēģiskas nozīmes preču aprites likuma 5. panta ceturtā daļa

- **nav** ziņu, kas apliecinātu viņu piederību pie aizliegtiem militarizētiem vai bruņotiem grupējumiem, sabiedriskām organizācijām (partijām) vai to apvienībām

- **nav** atbrīvoti no krimināltatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 58.pantu
- **nav** nosacīti atbrīvoti no krimināltatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 58.[1] pantu
- **nav** atbrīvoti no soda vai soda izciešanas saskaņā ar Krimināllikuma 59.pantu

plānots iegrozīt likumā

- **netiek** piemērots aizdomās turamā statuss
- **nav saukti** pie krimināltatbildības par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu

Aizsardzības ministrija

Prasības glabātavām

Visām ML klasēm → **Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta** atzinums

Atbilstoši MK 19.04.2016. noteikumiem Nr. 238 «**Ugunsdrošības noteikumi**»

ML1 un ML2 klasei → **Valsts policijas** atzinums

Atbilstoši MK 19.11.2019. noteikumiem Nr. 536 «Ieroču, munīcijas un speciālo līdzekļu komerciālās aprites kārtība»

ML3, ML4 un ML8 klasei → **Valsts policijas + Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta** atzinums

Atbilstoši MK 10.01.2012. noteikumiem Nr. 33 «Kārtībā, kādā komersants glabā ES Kopējā militāro preču sarakstā minēto militāro munīciju, militāro pirotehniku, militārās sprāgstvielas un spridzināšanas ietaises»

Aizsardzības ministrija

Būtiski iegaumēt

→ Licenci piešķir uz 9 gadiem

→ **Pirms** veikt izmaiņas dokumentācijā, kas tika iesniegta saistībā ar speciālo atļauju (licenci), ir jāsazinās ar Aizsardzības ministriju

Jālūdz atļauja veikt izmaiņas, t.sk., par plānoto:

- glabātavas/ražošanas maiņu
- papildus cilvēku iesaisti
- izmaiņām valdes, dalībnieku, patiesā labuma guvēju, padomes, akcionāru sastāvā
- apakšuzņēmēju piesaisti

Jāinformē par:

- apsardzes firmas maiņu
- glabātavas nomas līguma pagarinājumu
- personām, ar kurām tika izbeigtas darba attiecības
- citiem jautājumiem

Aizsardzības ministrija

Militārā ražotāja sertifikāts

NOSACĪJUMI

- Komersanta iesaistīto personu **pieredze**
- Nozīmīgi (valsts mērogā) eksporta un ražošanas **apjomi**
- Aktīva speciālā atļauja (**licence**)

PRIEKŠROCĪBAS

- Atvieglo eksporta/importa darījumus ar militārām precēm
- Paātrina darbu ar nepieciešamo izejvielu un preču pārvietošanu no citām ES valstīm. Ja licencētajiem komersantiem katrs preču pārvietošanas gadījums ES ietvaros ir jāsaskaņo ar Ārlietu ministriju, saņemot pārvietošanas licenci, tad militārā ražotāja statuss sniedz iespēju komersantam saņemt izejvielas (materiālus) savu militāro preču ražošanai no citām ES valstīm bez Ārlietu ministrijas Stratēģiskas nozīmes preču kontroles komitejas izsniegtas licences

Aizsardzības ministrija

Militārā ražotāja sertifikāts

ĪPAŠAS PRASĪBAS

- preču reģistrācijas kārtība un termiņi
- visa ražošana notiek tikai militārā ražotāja sertifikātā norādītajā ražošanas telpā
- marķēšana kārtība
- pārvadāšanas kārtība
- fiziskās drošības noteikumi
- atskaišu/pārskatu iesniegšana

Militāriem ražotājiem izsniedz īpašos nosacījumos noteiktās prasības (fiziskā drošība, NATO STANAG prasības)

Ministrijas pārstāvji militārā ražotāja kontrolei apseko ražošanas telpas un pārbauda īpašos nosacījumos noteikto prasību izpildi

Aizsardzības ministrija

Grozījumi Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā

Ārlietu ministrija virza grozījumus Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā, t.sk. Aizsardzības ministrijas **priekšlikumus licencēšanas procesa atvieglošanai:**

- Komersantu, kuri neveic komercdarbību ar munīciju, sprāgstvielām vai ieročiem, pārbaudāmām personām **netiks veikta administratīvo pārkāpumu pārbaude, kā arī netiks pieprasīts psihiatra un narkologa atzinums**
- noteikt licences izsniegšanas termiņu **5 mēneši**, kā arī **saīsināt** drošības iestādes atzinuma sniegšanas termiņš (1-2 mēneši ar iespēju pagarināt par 2 mēnešiem)
- Pārbaudes tiem dalībniekiem (fiziskās personas), kuru līdzdalība komersanta pamatkapitālā ir **lielāka par 10%** (šobrīd tikai AS, bet ar grozījumiem regulējums tiks attiecināms arī uz SIA)
- Nav jāpārbauda patiesā labuma guvēja kontrolē esošie investīciju fondi vai biržā kotēti komersanti
- Komersantu vides, konkurences un darba tiesību **pārkāpumi svītroti** kā kritēriji licences darbības apturēšanai vai anulēšanai
- Pilsoņiem, kas nav LR, ES, EEKZ, NATO dalībvalstu pilsoņi, atļaujas saņemšanai būs nepieciešams **Aizsardzības un Ārlietu ministrijas**, nevis Ministru kabineta lēmums

samazināts licences izsniegšanas termiņš un administratīvais slogs industrijai

Aizsardzības ministrija

Normatīvie akti

Stratēģiskas nozīmes preču aprites likums
Noteiktas prasības komersantiem licences saņemšanai/pārreģistrācijai, kā arī militārā ražotāja sertifikāta saņemšanas nosacījumi

Ieroču aprites likums
Noteikti militārā ražotāja īpašu nosacījumu izsniegšanas kārtība un to saturs

08.05.2012. MK noteikumi Nr. 331 «Kārtība, kādā izsniedz speciālās atļaujas (licences) komercdarbībai ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm»
Nepieciešamie dokumenti licences saņemšanai, kā arī nosaka pārbaudes mehānismus

20.07.2010. MK noteikumi Nr. 657 «Kārtība, kādā izsniedz vai atsaka izsniegt stratēģiskas nozīmes preču licences un citus ar stratēģiskas nozīmes preču apritei saistītos dokumentus»
Nepieciešamie dokumenti militārā ražotāja sertifikāta saņemšanai

Aizsardzības ministrija

Aktuālā informācija un kontakti

AM mājaslapas sadaļa «Uzņēmējiem»

→ Licences un militārā ražotāja sertifikāts

www.mod.gov.lv/lv/uznemejiem/licences-un-militara-razotaja-sertifikats

Latvija.lv e-pakalpojums

→ Komercdarbība ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm

https://latvija.gov.lv/Services/11797

Konsultācijām un jautājumiem

→ e-pasts: licences@mod.gov.lv

→ 67335233, 67335102

Aizsardzības ministrija

Speciālā atļauja (licence) komercdarbībai
ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm
un
militārā ražotāja sertifikāts

Aizsardzības industrijas un inovāciju politikas departaments

Aizsardzības ministrija

Savstarpējās valdības kvalitātes nodrošināšana

AM Audita un inspekcijas departaments

Aizsardzības ministrija

GQA un AQAP skaidrojums

GQA (*Government Quality Assuarance)* – Valdības kvalitātes nodrošināšana
AQAP (*Allied Quality Assurance Publications*) - Sabiedroto kvalitātes nodrošināšanas publikācijas

GQA ir process, ar kuru vienas NATO dalībvalsts kompetentā iestāde pēc citas NATO dalībvalsts iestādes vai organizācijas lūguma pārliecinās, ka **ar kvalitāti saistītās aizsardzības produktu līgumiskās prasības** ir izpildītas atbilstoši NATO vienošanās STANAG 4107 un AQAP minētajiem nosacījumiem.

***GQA* mērķis** ir gūt pārliecību par piegādātāja kvalitātes vadības sistēmas atbilstību, nodrošinot preces izstrādē, ražošanā un piegādē pasūtītāja noteiktās līgumiskās prasības.

Aizsardzības ministrija

Ieguvumi no GQA

- Plašāka pasūtītāja izpratne un zināšanas par aizsardzības jomas preču un pakalpojumu kvalitāti
- Pārliecība, ka piegādātāja darbs ir stabils, atbilstošs un efektīvi organizēts
- Dokumentēti produkta izstrādes, ražošanas un testēšanas procesi
- Pasūtītājam gūta lielāka pārliecība, ka iepirks kvalitatīvu produktu un tas kalpos paredzētam mērķim
- Nodrošināta produkta ražošanas procesa pārraudzība

Aizsardzības ministrija

Ārējais regulējums GQA jomā

GQA darbības pamatdokumenti:

- NATO vienošanās STANAG 4107
- ar STANAG 4107 saistītas AQAP jeb sabiedroto kvalitātes nodrošināšanas publikācijas, kuras iedala pēc to pielietojuma.

Vienošanās	**STANAG 4107 un AQAP 4107 nosaka vispārīgi GQA darbības principus** starp valstīm vienošanās ietvaros.
GQA procedūra	**AQAP 2070 nosaka GQA procedūras norisi** **AQAP 2131** nodrošināšanas prasības **galīgās inspekcijas un testēšanas darbībām**
Līgums	**AQAP 2000** nosaka kvalitātes politiku, izmantojot **integrētu sistēmu pieeju visā dzīves ciklā** **AQAP 2105, 2110, 2190, 2210, 2310** nosaka **prasības** piegādātājam kvalitātes vadības jomā vai arī produkta ražošanas un utilizācijas procesā, **atbilstību kurām pasūtītājs var izvirzīt militārajos līgumos**
Tīmekļa vietne	**https://nso.nato.int/nso/nsdd/main/standards**

Aizsardzības ministrija

GQA procedūras norise

Lēmumu par GQA īstenošanas nepieciešamību pieņem pamatojoties uz veikto risku analīzes izvērtējumu

GQA īsteno tikai aizsardzības jomas iepirkumiem

"Līguma klauzulas" iekļauj iepirkumu līgumos, kur būtu piemērojams GQA

Aizsardzības ministrija

Aizsardzības ministrijā iekšēji noteikta GQA kārtība

AM Audita un inspekcijas departaments (AID)
koordinē GQA procesa norisi

1. A**tbildes sniegšanu citām NATO dalībvalstīm** uz kvalitātes nodrošināšanas pieprasījumu (*RGQA*) par Latvijas piegādātājiem. Saņemot *RGQA* no citas NATO dalībvalsts, AM AID:

- ✓ izvērtē un vienojas ar pasūtītāju par *GQA* apjomu, nosacījumiem un atbildes sniegšanas termiņu
- ✓ apstrādā NATO dalībvalsts iesniegto *RGQA*
- ✓ vajadzības gadījumā, piesaista citu valsts iestāžu vai privātā sektora ekspertus un konsultantus

2. Pēc Latvijas puses iepirkuma veicēja vai līgumslēdzēja pieprasījuma **informācijas pieprasīšanu citām NATO dalībvalstīm** par valstu piegādātāju līgumos izvirzīto prasību izpildi kvalitātes nodrošināšanas jomā.

Aizsardzības ministrija

AM pieredze GQA jomā

GQA procesa koordinēšanā **AM iesaistīti 2 darbinieki** (kopā viena amata pusslodze).

AQAP s**ertifikāciju nodrošina no AM neatkarīgas akreditētas institūcijas**, un tajās strādā ārējie auditori.

Priekšnosacījumi AQAP sertifikācijai: piegādātājam ir **jābūt spēkā esošam ISO 9001**, ko izdevusi Nacionālās akreditācijas iestādes apstiprināta sertifikācijas iestāde.

Valstis nav tiesīgas izvirzīt AQAP sertifikāta esamības prasību iepirkumos **kā izslēdzošo kritēriju** un AQAP sertifikāta esamība **nedod papildu priekšrocības** publisko iepirkumu procesos, t.i.,

NEDRĪKST izmantot AQAP sertifikāciju kā diskriminācijas faktoru piegādātāju izvēlē, jo tā nav pieejama visiem potenciālajiem piegādātājiem.

Aizsardzības ministrija

Savstarpējās valdības kvalitātes nodrošināšana

AM Audita un inspekcijas departaments

Aizsardzības ministrija

Biznesa izaugsmes iespējas

LATVIJAS INVESTĪCIJU UN ATTĪSTĪBAS AĢENTŪRA

Aizsardzības ministrija

Aizsardzības ministrija

Latvijas industrijas iesaiste NBS spēju iepirkumos I

Kāpēc tas ir svarīgi?

- Nodrošināt piegāžu drošību NBS stratēģiskajos iepirkumos
- Samazināt atkarību no ārvalstu piegādātājiem
- Veicināt Latvijas uzņēmumu iesaisti aizsardzības spēju attīstībā
- Attīstīt vietējo industriju un tehnoloģijas

Galvenais princips → ārvalstu piegādātājiem jāiesaista vietējie uzņēmumi iesaiste **vismaz 30 % apmērā**

! Attiecas uz līgumiem, kas veido vai stiprina **stratēģiski nozīmīgas spējas** un kur šāda prasība ir iespējama

Aizsardzības ministrija

Vietējās industrijas iesaiste NBS spēju iepirkumos II

Ko tas nozīmē Latvijas industrijai?

→ Ārvalstu partneriem jāmeklē partneri Latvijā
→ Latvijas uzņēmumi kļūst par daļu no starptautiskām piegādes ķēdes
→ Palielinās iespējas ilgtermiņa sadarbībai un eksporta potenciālam

Kurās jomās **uzņēmēji jau iesaistās**?

- Mašīnbūve un metālapstrāde
- Elektronika un kabeļu ražošana
- IKT un inženiertehniskie pakalpojumi
- Autotransports, loģistika, pārvadājumi
- Pētniecība, fasēšana un citas jomas

Aizsardzības ministrija

Biznesa izaugsmes iespējas I

MĒRĶIS:
no "lokāla piegādātāja" → **uz "NATO līmeņa industriālu partneri"**

Svarīgi aspekti **veiksmīgai sadarbībai:**

- Sertificēta kvalitāte
- Profesionāla ražošanas vide
- Skaidri un pārskatāmi procesi
- Drošība un uzticamība
- Partnerības domāšana

Aizsardzības ministrija

Biznesa izaugsmes iespējas II

Atpazīstamība:

- Vai uzņēmums ir pietiekoši redzams,
- Vai potenciāliem sadarbības partneriem ir pieejama informācija
- Kartēšanas nozīme – aizpildīt uzņēmuma anketu:

https://business.gov.lv/aizsardzibas-industrijas-uznemumu-kartesana

Saistību izpilde:

- Godīga un atbildīga pieeja
- Pakalpojuma kvalitāte
- Precizitāte

Aizsardzības ministrija

Atbalsts un kontakti

LIAA – militārās industrijas kontaktpunkts

Saziņai un konsultācijām – defence@liaa.gov.lv

Papildus informācijai: AM vadlīnijas «Vadlīnijas aizsardzības un drošības industrijas iesaistei aizsardzības spēju stiprināšanā» (AM mājaslapas sadaļā «Uzņēmējiem»

Aizsardzības ministrija

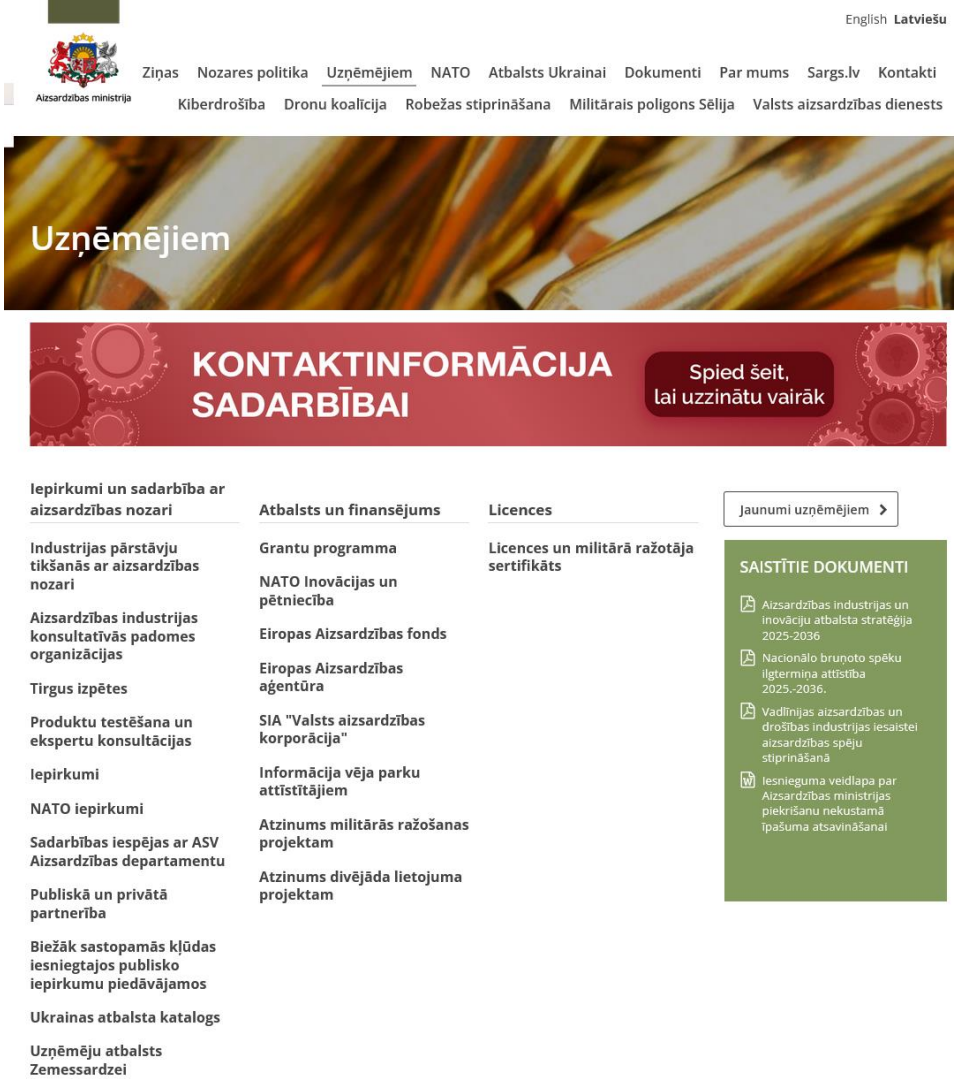

Aizsardzības ministrija

Nobeigumā

- Semināra **ieraksts būs pieejams**
- Jautājumus un priekšlikumus vebināra tēmām aicinām iesūtīt **attiecīgajiem kontaktiem** vai ***industrija@mod.gov.lv*** vai ***defence@liaa.gov.lv***
- Informatīvo semināru **ciklu turpināsim**:
  → NATO iepirkumi *provizoriski martā*